

– Nå er tiden for å handle

Lederen i Røde Kors Ungdom tror atomvåpen kan bli avskaffet i hans levetid

Av LARS GAUPSET

Knut Sverre er leder av Røde Kors Ungdom, men studerer også miljø og utvikling på Universitetet i Ås. Den driftige 21-åringen fra Asker er en travel fyr, men har likevel tatt seg tid til å ta en prat med NTA-avisas utsendte. Jeg møter ham i de lyse og store lokalene til Røde Kors i Oslo.

Knut begynte å engasjere seg i Røde Kors Ungdom i 2006 i Asker, og derfra var veien kort til verv både på fylkes- og nasjonalt plan. Det er først i løpet av de siste to årene at han har begynt å jobbe med atomvåpen. - I fjor arrangerte vi en underskriftskampanje mot banker som har investert i atomvåpen, som Nordea, forklarer han.

Mange vil kanskje bli overrasket over at Røde Kors engasjerer seg i dette spørsmålet, siden kamp mot atomvåpen ikke er noe som vanligvis forbindes med organisasjonens arbeid.

- Det er ikke noe nytt at Røde Kors er i mot atomvåpen, men det er først nå at saken har blitt løftet høyt opp på agendaen. Generalsekretæren for Den Internasjonale Røde Kors komitéen, Jakob Kellenberger, har engasjert seg sterkt i saken, forteller Sverre.

I strid med folkeretten

I april kom Kellenberger med en uttalelse hvor han ber om at det blir forhandlet fram en internasjonal bindende avtale for et forbud mot atomvåpen (se egen boks). Han legger stor vekt på de humanitære konsekvensene av en atomkrig.

- Dersom atomvåpen vil bli brukt vil det føre til en humani-

I sin rådgivende uttalelse om atomvåpen den 8. juli 1996 konkluderte den Internasjonale Domstolen i Haag med at:

"It follows from the above-mentioned requirements that the threat or use of nuclear weapons would generally be contrary to the rules of international law applicable in armed conflict, and in particular the principles and rules of humanitarian law"

tær katastrofe. Det vil også være i strid med internasjonal humanitær rett.

Han viser til at Den internasjonale domstolen i Haag i 1996 konkluderte med at bruk av atomvåpen vil i strid med prinsippet om ikke-diskriminering og proporsjonalitet i internasjonalt humanitær rett. Dette skyldes at atomvåpen av natur ikke skiller mellom stridende og sivile i krigføring.

- Hvis atomvåpen ikke kan bli brukt er det ikke noen vits i å ha dem.

Kan lære av klasevåpen

Han mener kampanjen for et forbud mot atomvåpen kan ha mye å lære om arbeidet med en konvensjon mot landminer og klasevåpen.

- Det viser viktigheten av folkelig mobilisering for å skape et politisk press. Det er også viktig å få stigmatisert atomvåpen på samme måte som landminer og klasevåpen ble det.

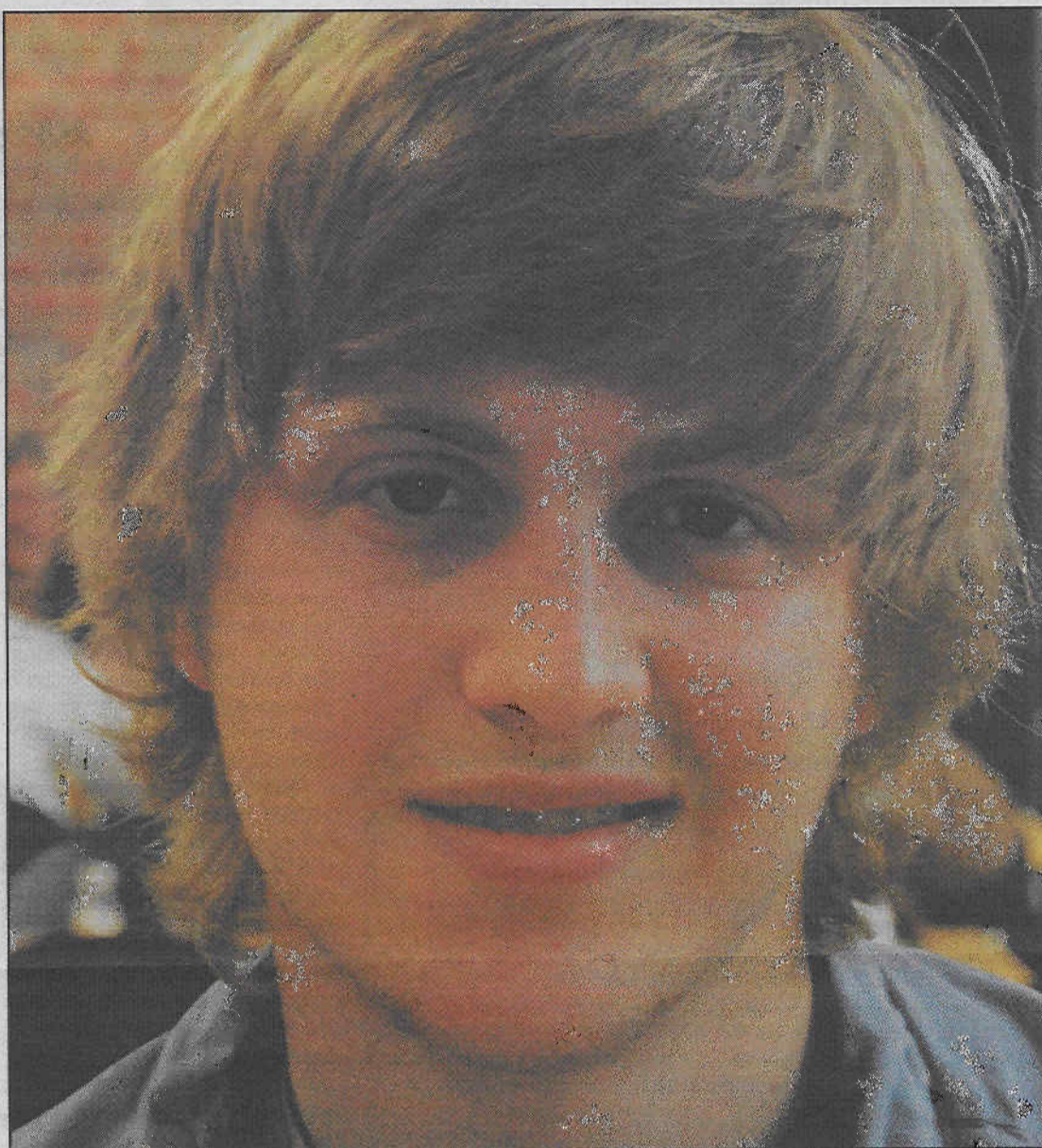
Sverre har tro på at det er mulig å få til en konvensjon, men at man ikke trenger å vite akkurat hvordan den vil bli sendt ut.

- Det gjelder å holde budskapet enkelt, og ikke gå inn i de veldig tekniske diskusjonene. Det er politikerne sin jobb. Det sivile samfunn sin jobb er å mobilisere bred støtte i befolkningen og å få satt spørsmålet på dagsorden.

Ungdom avgjørende

Sverre mener at vi har en unik mulighet for å påvirke etter valget av president Obama som president og hans visjon om en atomvåpenfri verden. -

- Tiden for å handle er nå. Ungdom spiller en viktig rolle gjennom å arrangere aksjoner og bli synlig i media. Vi trenger å være kreative og få fram budskapet på en ny måte. Det tror jeg vi kan få til gjennom et godt samarbeid med Nei til Atomvåpen og andre organisasjoner om, avslutter han.

Leder i Røde Kors Ungdom, Knut Sverre, mener ungdom spiller en avgjørende rolle i kampen mot atomvåpen. Foto: Lars Gaupset

Look to Kazakhstan

Forbilde på atomnedrustning

Av KIRSTEN OSEN, Norske leger mot atomvåpen

"En atomvåpenfri verden: atomnedrustningsstrategier, ikke-spredning og eksport kontroll" var tittelen på et dagsseminar 12. oktober 2010 i Oslo i regi av Den kazakhstanske regjering. Det norske utenriksdepartement og Norsk utenrikspolitisk institutt. Kazakhstan er et av de landene som i størst grad har fått føle den kalde krigens atomvåpenkappløp på kroppen, bokstavelig talt. Som Sovjetrepublikk var Kazakhstan i 40 år vertslend for Sovjetunionens atomvåpentester. Fra 1949 til 1989 ble det på prøvelfeltet i Semipalatinsk (nå Semey), øst i landet, utført mer enn 450 tester, ca. 116 over jorda og 340 under jorda. Mer enn 1,5 mill mennesker ble utsatt for stråling. Det lokale forskningssenteret for strålemedisin og økologi har registrert mer enn 85 000 skadete gjennom tre generasjoner med økt sykkelighet bl.a. for kreft og hjertekarlidel-

ser. Prøvelfeltet vil fortsatt være ubeboelig i flere årtier fremover. (1)

Ved oppløsningen av Sovjetunionen hadde Kazakhstan verdens 4. største arsenal av atomvåpen. Men den 29. august 1991 stengte Kazakhstan prøvelfeltet i Semipalatinsk og i 1994 var alle atomvåpen overlevert til Russland. Landet ble dermed et stjermeeksempel på at det er mulig å eliminere atomvåpen. Kazakhstan har siden engasjert seg aktivt i arbeidet for en atomvåpenfri verden. Til ære for Kazakhstan har FN gjort 29. august til en internasjonal dag mot atomprøvesprengninger.

Konferansen 12. oktober var et ledd i samarbeidet mellom Kazakhstan og Norge om ikke-spredning av atomvåpen. Hovedtalere var utenriksministrene i de to landene. Utenriksminister Kanat Saudabayev, som for tiden også er formann i OSSE,

redegjorde for Kazakhstans arbeid for atomnedrustning inkludert temaer som ikrafttreden av prøvestansavtalen, negative sikkerhetsgarantier, atomvåpenfrie soner og kontroll med spaltbart materiale (videre utdypet i konferansens to paneldebatter). Atomvåpenfrie soner og garantier mot bruk av atomvåpen mot ikke-atomvåpenstater (negative sikkerhetsgarantier) er viktige virkemidler for å hindre videre spredning av atomvåpen. Kazakhstan er med i den atomvåpenfrie sonen i Sentral-Asia som trådte i kraft i 2009. Kazakhstan bruker nå også formannskapet i OSSE til å fremme atomnedrustning. Siden Sovjetunionens tid råder Kazakhstan over betydelig kjernefysisk ekspertise og infrastruktur. Landet har verdens største uranproduksjon og sats på videre utvikling av sivil atomteknologi. Som ledd i dette har landet tilbudt seg å etablere en internasjonal bank for spaltbart materiale til sivil bruk.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre roste Kazakhstan for innsatsen for en atomvåpenfri verden. Trusselen fra atomvåpenene er både skremmende og frustrerende. Skremmende fordi våpenene kan utsette livet på jorda, frustrerende fordi det er så vanskelig å komme problemet til

livs til tross for at det er menneskeskapt. Det er bare én måte å løse problemet på, å eliminere alle atomvåpen. Aldri tidligere har forholdene ligget bedre til rette for dette, men det er ingen enighet om veien til målet. Ut fra erfaringene fra arbeidet med konvensjonene mot antipersonnellminer og klaseammunisjon har Støre tro på den humanitære tilnærmingen og medvirkningen fra det sivile samfunn, også når det gjelder eliminering av atomvåpen. Det er vel grunn til å anta at det nettopp er de menneskelige lidelser som følge av atomtestene som er drivkraften bak Kasakhstans engasjement for en atomvåpenfri verden. Selv om Støre ikke går ubetinget inn for en konvensjon mot atomvåpen på nåværende tidspunkt, var han den eneste på konferansen som kom inn på at det lenge har vært krevd forhandlinger om en konvensjon i tråd med Ikke-spredningsavtalens artikkel VI.

Referanse: (1) Richard Tomkins "Generations of Tears", i Building a Nuclear Safe World. The Kazakhstan Way, Astana 2010, s.26-28.

PS. Etter stemningen på konferansen er det vanskelig å forstå at Norge nylig stemte avholdende til resolusjonen i 1. komitéen om en atomvåpenfri sone i Sentral-Asia. De diplomatiske veier er uransakelige.